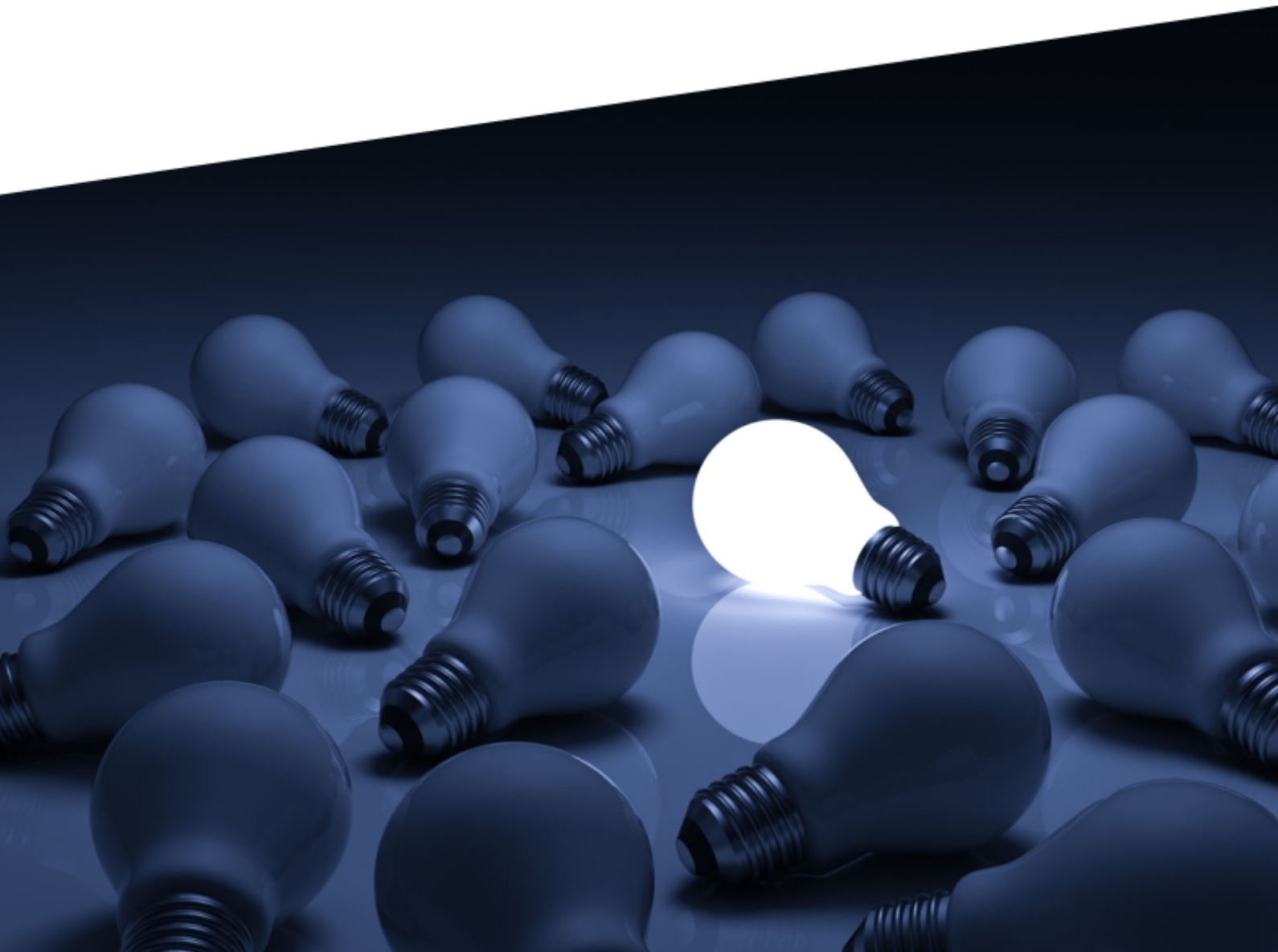

Sammanställning av barnrättsambassadörernas arbete 2022

*Jalbut Taima, Nilsson Louise, Persson Filip, Rashid Hawjin och
Sacklin Matilda*

Innehållsförteckning:

Förord	3
Kultur och bildning	4
Musik i Blekinge	7
Folktandvård Asarum Karlshamn	9
Specialisttandvården	10
Palliativ vård	11
Patientnämnden	14
Elevhälsa	16
Barn- och ungdomspsykiatri	19
Ungdomsmottagningen (UM)	21
Blekinge idrottsförbund (RF SISU)	24
Blekingetrafiken	27
Trafikförsörjningsprogrammet	30
Länsstyrelsen	34
Bilaga 1- Möte med politiker	40

Förord

Under sommaren 2021 valde barnrättsambassadörerna att byta spår och arbetsuppgifter. Tidigare barnrättsambassadörer hade arbetat som kontrollanter för att försäkra sig om att verksamheterna arbetar utifrån ett barnrättsperspektiv. När barnkonventionen blev lag 2020 kunde vilket barnombud som helst göra exakt samma arbete, deras arbete kändes helt enkelt överflödigt. Istället skiftade de arbetssätt till att verka som en resurs för verksamheter och ge ett barn- och ungdomsperspektiv på hur de kan arbeta eller vad som kan förbättras. De valde att vinkla sitt arbete och jobba utifrån barnkonventionens artikel 12:

“Alla barn ska ha rätten att uttrycka och bilda egna åsikter kring det som rör barnet.”

Vi, barnrättsambassadörerna 2022, har fortsatt med detta arbetssätt och vi tror att vårt jobb är ett komplement till verksamheternas arbete med artikel 12.

Barnrättsambassadörerna 2021 önskade ett liknande arbete i kommunerna. Förslaget framfördes, då de insåg att deras ideer och förslag utgick från ett Karlskrona perspektiv majoriteten av gångerna och att det upplevdes svårt att förändra något regionalt om man bara tänkte utifrån en kommun.

I år så har Ronneby kommun feriearbetare, unga kommunutvecklare, för första gången och fler kommuner är på ingång med att införskaffa sig liknande sommarjobbare till sommaren 2023.

Barnrättsambassadörerna har därför fått möjlighet att utbilda sig tillsammans med kommunutvecklarna och återkoppla till varandra för att utbyta erfarenhet och ideer. Detta hjälper oss barnrättsambassadörer med att vidga våra vyer till ett mer regionalt perspektiv och vi hoppas få träffa fler kommunalarbetare i framtiden.

Kultur och bildning

Kultur och bildning är en verksamhet som är etablerad inom Region Blekinge där de ständigt jobbar med att utveckla kulturen i regionen. Kultur och bildning består av tre olika avdelningar där de arbetar med separata områden. Deras vision är att med hjälp av dessa, sträva mot ett kulturliv i Blekinge som är dynamiskt, utmanande och roligt för alla.

De har också en kulturplan som träder i kraft 2022 och förhoppningsvis har uppfyllts vid slutet av 2025. I denna vill man uppnå:

- Ett kulturliv med fler deltagande, främst unga och unga vuxna
- Stärkta förutsättningar för professionella kulturskapare att verka och utvecklas i Blekinge.
- Ta tillvara på kulturen och kulturskaparnas förmågor och värna om dem inom alla samhällssektorer.

Vi fick prata med olika människor från de olika avdelningarna under Kultur och bildning och majoriteten hade problem med vad som lockar barn och ungdomar till att testa att skapa kultur. Vi barnrättsambassadörer hade en mängd med olika ideer på vad som hade lockat.

- **Ha en eller flera drop-in och pop:up workshops**
 - Bland ungdomar kan man känna att det är jobbigt att binda sig till en aktivitet och därför motstår många att anmäla sig till kurser bland annat. Därför föreslår vi att man kunde utnyttja stora event som redan händer i regionen, såsom pride, tosia bonnadan eller skärgårdsfestivalen. På det sättet är man på en plats där ungdomar och barn befinner sig och de kan komma in och testa och sedan gå om de är ointresserade. De kan också bara stå och kolla om de hellre vill det, för det kan ändå väcka ett intresse. Är det sedan så att detta blir en populär aktivitet så kan man försöka sig på en fristående pop:up workshop, utan ett annat event som backa upp.
- **Kombinera kultur med en annan aktivitet**
 - På detta sätt kan man väcka intresse och nå ut till ungdomar och barn som inte har något intresse eller idé av kultur. Vår idé var att kombinera kultur med sport, för att fånga de barn och unga som intresserar sig av idrott. Exemplet vi använde var "Chess-boxing" där man har en boxningsmatch i 3 minuter sen byter man till en schackmatch i 3 minuter, och så varierar man tills det blir en knockout eller

schackmatt. Att kombinera exempelvis slöjdbygge eller måleri med en sport, såsom fotboll på samma sätt hade väckt intresse för många. Det är något nytt och nytänkande, samtidigt som det är kul och lite tävling, då vi insett att tävlingsmoment lockar fler, framförallt tonåringar och unga vuxna. Även att skapa konst med hjälp av sport tror vi hade varit en framgångsrik aktivitet. Exempel på något sådant kan vara att skjuta en handboll med färg på och låta trycket från bollen skapa något.

- **Prioritera aktiviteter på vintern**

- Blekinge under vintern är som att regionen ligger i dvala. Alla blir uttråkade och framförallt ungdomarna blir rastlösa. Därför föreslår vi att anordna värmestugor där man kan slöjda, skapa konst, lära sig programmera eller skapa musik gratis. Problemet med många mötesplatser idag är att de kostar och man bara sitter sysslolös. Värmestugan kan då vara en plats för barn och unga att träffas, hålla sig sysselsatta och upptäcka nöjet med kultur utan att behöva betala för att få vara inomhus. Detta blir som en gratis mötesplats för unga som vi tror kommer uppskattas, då det är brist på sådana i Blekinge.

- **Dekorera städerna med konst**

- För att ge mer insikt i vad kultur faktiskt kan vara. Många unga förknippar kultur med museum och byggnader, men missar att det kan vara enkla saker som slöjd. Genom att dekorera kommunerna med konst, såsom stickgrafitti, målningar, graffitiväggar m.m gör man kommunerna trevligare att vara i och man väcker intresse för att göra liknande saker.

Något som vi barnrättssambasadorer tyckte var problematiskt var att Kultur och bildning inte nådde ut till sin tänkta målgrupp. Många ungdomar och unga vuxna missar de affischer och den reklam som finns. Därför gav vi förslag på reklamidéer som vi tror hade nått igenom bättre.

- **Buss-tv**

- Det är få av dagens ungdomar som inte åker buss. Får man upp en annons ser man den minst tre gånger under en bussresa. Man ser vad som sker på buss-tvn, och man minns vad man sett därifrån. Om man annonserade aktiviteter där hade fler sätt att verksamheten finns.

- **Gå ut till gymnasieskolorna**

- Kultur och bildning är redan ute på grundskolorna, en del av deras arbete är att grundskoleelever ska få se minst en pjäs varje år, samt att de jobbar med skolbio, vilket innebär att grundskoleelever får åka till en biosalong och kolla på film. Detta är också en form av kultur, men de glömmer de äldsta ungdomarna i vår region. Om kultur och bildning hade kunnat komma ut och pratat med gymnasieungdomarna på plats hade man fått en direktkontakt, vilket vi tror ger en större möjlighet att vilja pröva på något av det som verksamheten erbjuder.

Musik i Blekinge

Musik i Blekinge är en avdelning under Kultur och bildning och jobbar med att musiken ska få blomma ut i regionen. De har många aktiviteter som involverar musik eller skapande av musik. De har avtalat med kommunerna i Blekinge att alla barn ska få uppleva 2-3 musikupplevelser per år.

När vi hade vår dialog med verksamheten framfördes det att det var svårt att nå ut till målgruppen 16-24. Dessa ungdommar missade deras evenemang och de aktiviteter som ägde rum var för äldre eller yngre åldrar. De ville ha vår hjälp med att komma på idéer som skulle kunna locka unga och väcka eller bibehålla deras musikintresse.

Vi kom med följande förslag:

- **Var ute, undvik att vara i byggnader**
 - Många ungdommar kan tycka att det är läskigt att prova på nya saker. Att aktivt gå in i en byggnad ökar den rädslan något, då man känner sig sedd på ett annat sätt och man kan inte smälta in i mängden eller försvinna bort utan att bli "upptäckt". Därför sa vi att om man har något utomhus i ett tält eller liknande känns det mindre instängt, man får en känsla av att man inte är lika sedd och kan då smyga ut enklare om man önskar det och det lockar fler om det är utomhus. Om aktiviteten är utomhus, på till exempel torget, känns det inte lika svårt att hitta, det attraherar fler att komma in och bara kika för ett tält fångar uppmärksamhet. Detta går in i våra tidigare ideer med drop-in och pop:up evenemang, som vi för övrigt också gav som förslag igen.

- **Gå med reklam till ALLA skolor**
 - När det är någon spelning eller annat evenemang som är musik, eller rent generellt kulturrelaterat, så vänder sig verksamheterna till dem som de vet redan är kulturintresserade. Elever som går ett estetiskt program får mer reklam för det antas att dem kommer vara mer intresserade än de elever som har valt att gå till exempel ett samhällsprogram.
Man missar på så sett många kultur och musikintresserade på de andra skolorna och på så sätt missar man en stor del av den tänkta målgruppen. Även friskolor åker in i skuggan, då man glömmer att komma ut med reklam till dem för att de inte är kommunalt styrda.

- **Utnyttja loven**

- När man går i grundskolan så arrangeras mer aktiviteter så att barnen inte har tråkigt eller sitter stilla hela loven. Dessa är egentligen för alla åldrar, men som gymnasieungdom vill man helst umgås med dem i sin egen ålder, och kanske inte grundskoleelever. Vi diskuterade därför om man hade kunnat arrangera aktiviteter där det står specifikt att det är för målgruppen 16-24. Vi ansåg att om det står specifikt att det är för ens målgrupp, lockas man mer till möjligheten att få göra något på lovet istället för att bara sitta hemma.

- **Håll det centralt**

- När det sker spelningar utöver de festivaler som finns i Blekinge, så är det inte ofta man vet vart spelningen äger rum. Ett exempel från Karlskrona är cafeet *Porslinan*, där många lokala band får spelningar som lockar mycket folk. Det gäller bara att tillhöra "rätt umgänge". Många ungdomar har aldrig hört om *Porslinan*, för det ligger väldigt avskilt från resten av stan. Det är inte många som går förbi och kan upptäcka det.

Att hålla aktiviteterna centralt gör att de flesta vet vart platsen finns, vilket också kommer öka tillgängligheten och därför kan det attrahera fler personer.

- **Anställ unga som kan ta hand om sociala medier**

- Plattformer såsom Instagram använder algoritmer, det man klickar och gillar kommer det mer av. Vårt förslag var att anställa, antingen som ett test eller sommarjobb, att ha en ungdom som styr de sociala medierna. De unga vet vad andra unga vill ha i sina flöden och kan då sprida och anpassa inläggen så att fler ungdomar uppmärksammar dem.

- **Ge rum åt dem unga**

- Något som vi hela tiden föll tillbaka på under vår dialog, var att bristen för umgämeslokaler. Vi diskuterade att om man ger rum för ungdomar att bara få vara och umgås kravlöst, så kommer nya relationer skapas och man kan samla ungdomars idéer lättare, för man vet vart de är. Då blir det också lättare att skapa en potentiell referensgrupp för framtida projekt.

Folktandvård Asarum Karlshamn

Folktandvården i Asarum har ett barnrättsombud som har genomfört en utbildning om barnkonventionen. Därför kan arbetet inom folktandvården i Asarum anpassas väldigt, speciellt för barn. Tandsköterskorna undervisar patienten gällande *kost* och *teknik för borstning*. Barn med olika diagnoser kommer ständigt i kontakt med Asarums folktandvård, dessa individer får det hjälp som krävs. Barnrättsombudet kan oupphörligt binda in barnperspektivet i behandlingar speciellt i dom svåra fallen. För att underlätta arbetet använder man ofta bilder för att iordningställa rädsla. Långsamt exponeras personen till dessa verktyg senare verkligt. Tidvis kan personer gå i motsatt riktning i processen och personalen tar hänsyn till det, tusen steg fram tusen steg bakåt. Personalen måste veta sina gränser för i vissa fall kan inskolning ge en motsatt effekt.

Verksamheten har uppsikt över alla detaljer som utövar ett inflytande på patienten, vid behandlingstillfällen råder personalen till att man har samma tandhygienist alternativt tandsköterska för att underlätta processen med att träffa ny personal vid varje tillfälle. Ett exempel på medel som Folktandvården använder sig av är en rödfärgad plack tablett för att instruera praktiskt till barn om de är i behov av att borsta bättre. Detta hjälper den visuella minnet vilket i sin tur har resulterat i goda konsekvenser och speciellt med ny mjukvara som utvecklats för barn med svårigheter för tandborstning. Andra verktyg innefattar olika mobilapplikationer gör tandborstning för barn till en del. Enligt tandsköterskan blir barn mer motiverade till att borsta tänderna på grund av dem skiftande dueller som mobilapplikationer presenterar.

I överensstämmelse med barnrättsombudet fick gruppen en tydligare illustration av verksamheten samt deras arbete med ungdomar. Innan ungdomen blir myndig har personalen ett ansvar med att erbjuda upplysningar om personens ansvar. Såsom att tandvården är fortsättningsvis kostnadsfri tills 23 årsåldern och att den myndiga har egen ansvar för munhälsan samt att träffa tandvårdspersonalen. Gruppen yrkade om att det som alternativ ska vara obligatoriskt med information istället för att personalen ska erbjuda upplysningar om deras ansvar, ett sätt kan vara genom utdelning av broschyrer som är anpassade för syftet, Detta ska återspegla deras handlingar när en individ fyller 23 år. Det vill säga tydliggöra individens rättigheter exempelvis att man kan vara försedd med tandförsäkring osv.

Specialisttandvården

Inom specialisttandvården finns det olika indelningar av verksamheten beroende på patienten och vårdsituationen, vid vårt besök fick vi mer specifikt besöka pedodontin vilket är specialisttandvård för barn och unga. På grund av att pedodontin endast behandlar barn och unga under 18 år berörs dem direkt av barnkonventionen vilket är något personalen vi träffade var medvetna och pratade mycket om, i enlighet med barnkonventionen utgår dem alltid efter barnets bästa i deras behandling. De patienter som behandlas av specialisttandvården kan vara där av många olika anledningar, bland annat kan det vara att man behöver tandläkarvård som kräver mer kompetens eller sedering, patienten kan lida av en funktionsnedsättning vilket gör att det blir svårt att gå till folktandvården, eller att patienten lider av grov tandläkarskräck. Orsaken till att dessa patienter kan vårdas hos specialisttandvården är att de oftast har mer tid, möjlighet till inskolning och mer specialisering av verksamheten mot barn där de jobbar mycket med visuella medel. Specialisttandvården har även en samverkan med allmäntandvården och kan fungera för att stötta kollegor och ge konsultationer.

Efter det att vi fått presentationen av verksamheten hade vi en diskussion gällande specialisttandvårdens arbete sett ur ett barn- och ungdomsperspektiv. Det fanns inga konkreta frågor eller områden som specialisttandvården kände att de behövde vår hjälp med och det blev därför en väldigt öppen diskussion. Vi inledde med att prata om vikten av att skilja på bemötandet av ett barn i ung ålder och ett barn som är nära 18 årsåldern. Vi såg en risk med att deras verksamhet, som är mycket anpassad efter barn, kan upplevas som lite för barnslig och nästintill förminskande för de barn som nästan är vuxna. Därför gav vi rådet att vid behandling av äldre barn är det viktigt att prata direkt till dem och behandla dem på ett sätt som gör att skiftet mellan pedodontin och specialisttandvården för vuxna inte upplevs dramatisk. Vi fortsatte diskussionen om övergången mellan pedodontin och specialisttandvården för vuxna där personalen berättade att man ofta börjar förbereda och prata om övergången redan när barnet är runt 17 år. I vissa fall kunde de även erbjuda att deras tandläkare följde med till det första besöket på vuxenavdelningen, allt för att göra övergången så smidig och säker som möjligt för barnet. Till sist kunde vi även konstatera att lokalerna för pedodonti var begränsade vilket även personalen kunde hålla med om. De nämnde därefter att de jobbar för att specialisttandvården ska få tillgång till bättre och nya lokaler för att kunna underlätta deras arbete med exempelvis samtalsrum där man kan prata med oroliga patienter utan att behöva vara nära en tandläkarstol, vilket kan var triggande.

Palliativ vård

Palliativ vård är ett tillvägagångssätt för medicinsk vård som faller under den medicinska kliniken. Där arbetar man främst med att optimera livskvalitet och lindra lidandet för patienter med livshotande och främst terminala sjukdomar. Trots den generella uppfattningen jobbar den palliativa vården inte endast under slutskedan av en patients liv, utan deras arbete kan sträcka sig under en längre period. Det, i samband med allvarligheten av patientens sjukdom, orsakar att mycket av arbetet inkluderar dem närstående och andra anhöriga till patienten.

Den palliativa vården i Blekinge omfattas av flera kuratorer, där kravet är att alla ska vara utbildade socionomer. Som tidigare nämnt går mycket av den palliativa vårdens arbete ut på att bemöta och träffa anhöriga och förse dem med psykosocial samtalsstöd vilket innefattar många unga. Den palliativa teamet i Blekinge har ett barnrättsombud, vars uppgift går främst ut på att säga till att man har barnkonsekvensanalyser och barnperspektiv under arbetsgången. Det är där barnrättsambassadörerna kommer in! Vår uppgift gick ut på att bidra med synpunkter på hur man kan bäst bemöta unga anhöriga i vården.

Palliativa vården gav oss följande fem frågor om barn och unga som anhöriga som vi sedan skulle svara på:

- 1. Har någon av er stött på sjukvården som anhörig? Hur upplevde ni isåfall det?**
- 2. Om ni skulle ha en sjuk/svårt skadad närstående, hur skulle ni då önska att vi inom vården bemötte er?**
- 3. Kan ni prata om sorg i era familjer, med vuxna eller med era vänner?**
- 4. Hur når vi bäst ut till ungdomar och unga vuxna med möjligheten till samtalsstöd? Tror ni att det är någon skillnad kring hur pojkar och flickor söker stöd?**
- 5. Vilka sociala medier/andra forum skulle vara bäst för att nå ut med information och budskap till unga?**

Sammanställningen av vår diskussion gällande frågorna:

Fråga 1 och 2

Våra upplevelser återspeglade varandra, det framgick att då man blir bemött som ung anhörig blir man bortstött och undanhållen från viktig information och uppdateringar längst vägen.

Detta var särskilt tydligt under interaktioner med ambulans, då man ofta blir helt lämnad utanför konversationen vid närvaron av en vuxen anhörig. Detta kan upplevas särskilt besvärat då den vuxna anhöriga inte är vid en sinnesstämning då de har prioriteringen att återkoppla informationen vidare till de unga. Därför anser vi att vid utdelning av information om patienter att man inkluderar alla anhöriga, särskilt då unga vuxna och äldre barn är närvarande. Detta är även särskilt viktigt under ambulans interaktioner som kan upplevas som mest traumatiska för unga på grund av att det ofta är första interaktionen man har med vården vid en allvarligare grad. Vi har förståelse av att återkoppling inte kan vara en längre dialog under sådana omständigheter, och vi anser inte heller att den behöver vara det. Det räcker då med någon mening, bara så att man får känslan att man är inkluderad vilket kan öka chansen av att man känner sig säker och trygg. Om närvarande personal inte har möjlighet att påbörja en konversation med de unga anhöriga anser vi att en lösning kan vara att man har en närmare kontakt med barnkliniken för stöd, då de är mer specialiserade och vana vid sådana bemötanden.

Ännu ett ämne som vi diskuterade var framföringen av diagnoser eller medicinska angrepp för anhöriga. Då man bortprioriterar att dela information med unga anhöriga kan de istället vända sig till internet som i sin tur kan leda de till felaktig och alarmerande information som inte återspeglar verkligheten i situationen. Därmed är det viktigt att inkludera alla anhöriga till patienten, och ta tiden att förklara så att alla förstår. Vi kom även fram till att då sjukvårdspersonal bemöter anhöriga bör de använda sig av ett sanningsenligt språk, då man använder fraser såsom “vi får hoppas på det bästa” eller liknande kan man lägga vikten av patientens förbättring en del på de anhöriga, vilket kan leda till att man tappar förtroende för personalen.

Vi ansåg även att sjukvårdspersonal vid tillfällena kan overse att anhöriga bör även prioriteras under patientcentrerad vård, särskilt då de anhöriga är patientens barn. Då man försummar anhöriga som patienten älskar och bryr sig om, försummar man även patienten och deras vilja.

Fråga 3

Vi hade olika upplevelser gällande om man kunde prata om sorg med familj och vänner, men vi hade en gemensam uppfattning om att det finns situationer då det inte är möjligt att prata med någon närstående. Vi ansåg främst att då man pratar med närstående om sorg kan mycket av konversationen gå ut på att kontrollera och säga till att de närstående inte har en dålig reaktion, eller att de inte blir påverkade negativt. Detta förstärks särskilt när det gäller

konversationer om anhöriga som behandlas i den palliativa vården. Då är det märkbart mer sannolikt att man helst skulle vilja prata med en utomstående professionell. Därför ansåg vi att erbjudandet om att ha samtalsstöd gällande sorg borde ingå i behandlingsplanen för patienten om det kommer till det stadiet, och att man bör ha informationslappar med erbjudanden att prata om sorg i den palliativa avdelningen och andra verksamheter som äldrevården.

Fråga 4

Vi var överens om att det bästa sättet med att nå ut till unga med samtalsstöd var genom interaktionen i verkligheten mer än broschyrer eller inlägg, men då man kombinerar båda kan man uppnå störst chans att nå ut. Vi ansåg även att största sannolikheten att nå ut med samtalsstöd uppstår då man har med sig att unga är närvarande i situationen från början. Ett exempel på detta är att ambulanspersonalen informerar om att det fanns yngre anhöriga vid incidenten, eller att det finns utbildad personal redan i väntrummen, såsom en certifierad receptionist. Att ha en närvarande professionell som kan läsa av vem som behöver samtalsstöd redan i väntrummet kan öka chansen till att flera anhöriga får och accepterar erbjudandet om samtalsstöd, särskilt när det gäller unga som kan ha mindre förtroende.

Vi uppmärksammade även att det finns en mer märkbar svårighet när det gäller att nå ut till unga killar, då samhällsnormer och globala kulturella förväntningar säger att killar inte bör behöva sådan stöd. Vi upplevde att killar som erbjuds samtalsstöd av en manlig personal hade större chans att acceptera, detta kan bero på att män i samhället delar mer liknande upplevelser än kvinnor och män, och att få förslaget om att prata om någonting som anses vara "fel" av vårt samhälle har större chans att hända om det görs av en person som har blivit tilldelad samma standard.

Fråga 5

Vi anser att annonser på Instagram som kommer upp på målgruppens flöde, och korta Youtube annonser är bästa sättet. Detta beror på att då man gör Instagram konton för verksamheter som inte endast handlar om unga blir majoriteten av följare den äldre demografen. Vi ansåg även att om man ska använda sig av sociala medier för att nå ut till unga med seriösa budskap kan man inte använda sig av trender. Ännu ett sätt att nå ut är genom buss-TV, då de flesta ungdomar åker kollektivtrafik till skolan. Dessutom om man vill nå ut till unga är det bra att ha samarbeten med verksamheter som arbetar med den målgruppen, såsom UM, för då kan den verksamheten hänvisa vidare till vården.

Patientnämnden

Nämnden arbetar med patienter/närståendes synpunkter eller klagomål inom samröre med vården. Patientnämnden i Region blekinge består av fyra anställda, deras primära arbetsuppgift; lotsa för både kommunernas vårdtagare och Regionens patienter i form av hänvisningar. Verksamheten hålls inte i tukt och förmaning. Problemen försöker lösas helt och hållet i samverkan med vårdtagare och personal. De ser likaledes till att individens involvering av problemet återförs till vården, vid en senare punkt kommer upplevelsena vara ett fundament för stöd av utveckling inom vården.

En diskussion med barnrättsambassadörerna och anställda framfördes, flera punkter redovisades. Verksamheten får mestadels klagomål, speciellt från anhöriga till patienten. Klagomålen handlar huvudsakligen om långa väntetider och problem med behandlingar som saknar patientinflytande. Patientnämnden anser att majoriteten av ärendena kunde ha undvikits med hjälp av en förbättrad kommunikation och dialog med anhöriga och patienter. I vissa fall har dålig kommunikation resulterat i negativa konsekvenser för patienter och deras anhöriga i form av exempelvis brist på förtroende, speciellt inom vården. Långa väntetider som exempelvis, tider för tandställning vilket är längst i Blekinge jämfört med hela landet, har påverkat många unga, speciellt när ungdomars yttre påverkas. På grund av dessa omständigheter har detta resulterat i en ökning av en rad ärenden som handlar just om psykisk ohälsa. Av de totala barnärenden 2021 hos patientnämnden var 44 % angående psykisk ohälsa, det var en markant ökning gentemot dem tidigare åren.

För att framsteg inom vården ska ske krävs det statistik som motivation till förändring. Ju fler synpunkter desto mer sakliga argument till utveckling av vården.

Verksamhetens mest avgörande dilemma kom upp relativt kvickt. Klagomål såsom behandlingar utan patientinflytande kommer upp gång på gång och ändå görs inget, detta beror på att det inte finns tillräckligt med data för att argumentera. Därför vill verksamheten att fler ska kontakta dem med sina synpunkter på grund av kraven av mer data. Men att folk inte har synpunkter är inte hindret utan det är att verksamheten når inte ut till folket och majoriteten av unga vet inte vad patientnämnden gör eller att de finns.

Deras metod för kommunikation till individer utanför vården är bland annat med hjälp av blå informationslappar, dessa liknar dock andra informationslappar som regionen för ut. Därför blir det svårare för patientnämnden att nå ut. Färgen på broschyrerna skulle förslagsvis korrigeras till något med röda nyanser så att kontrast kan åstadkommas mellan alla andra

broschyrer. Men ett problem inträffar då patientnämnden inte har kontroll på vilka färger som används.

UMs tjänst fungera oftast som ett mellanhand vilket betyder att de kan härleda en individ till patientnämndens huvudsida men processen är mer komplicerat än tänkt. De antog att deras information skulle presenteras först ut på UMO. För att åstadkomma kommunikation mellan ungdomar och patientnämnden, skulle ett inlägg på UMO:s sociala medier medföra positiva konsekvenser. Ungdomar kommer att börja känna igen verksamheten och till följd ge mer trafik på deras ursprungliga hemsida.

Förslaget om att patientnämnden bör vistas på *efter plugget* dagar hos olika gymnasieskolor förmedlades i konversationen. Detta skulle enligt vår dialog ge upphov till mer kunskap bland unga om patientnämnden som en helhets bild. Ungdomar befinner sig på *efter plugget* dagar för att ta del av dem väsentliga kunskaper som kommer yrkas på efter “plugget”.

För att sammanfatta allt som har nämnts, patientnämnden har svårigheter med att nå ut till ungdomar. De vill vara i kontakt med ungdomar eftersom detta ger verksamheten mer data vilket hjälper regionen med utveckling inom vården eftersom patienterna eller anhöriga kan påverka vården. För att detta ska inträffa krävs det att informationen om patientnämnden är lättillgänglig bland annat genom att det finns en hänvisning på UMO:s startsida. Samt att UMO lägger ut ett inlägg vilket kan lösa problemet med att ungdomar inte vet om att verksamheten finns. Med hjälp av sociala interaktioner med individer på *efter plugget* dagar kommer svårigheten såsom brist om verksamhetens information avta med tiden, speciellt om de kontinuerligt vistas på dessa platser.

Elevhälsa

Elevhälsan som verksamhet inkluderar specialpedagogiska, psykosociala, psykologiska och medicinska insatser i skolan. Psykologer, kuratorer och personal med specialpedagogisk kompetens ska samverka för att ge stöd till elever. Medicinska insatser utgörs av skolläkare och skolsköterskor. Vi träffade två representanter för elevhälsan i Region Blekinge för att ha en diskussion.

Det gruppen först kom fram till var att elevhälsan bör tydligare informera eleverna om att de har tystnadsplikt. Detta för att förstärka förtroendet för elevhälsan så att fler barn och unga ska ha en trygg punkt i skolan att vända sig till när man behöver hjälp.

Gruppen lyfte fram några gemensamma upplevelser inom elevhälsan som skulle kunna förbättras. Ena var att skolsköterskor sällan är på plats under grundskolan åk 0-9. Alla individer i gruppen har haft upplevelser om vissa fall då skolsköterskan inte har varit närvarande då elever har varit i behov av hjälp, denna upplevelsen skiljer sig från gymnasieskolor. Ofta befinner sig alla gymnasieskolor geografiskt inom samma område i varje kommun. Därför kan skolsköterskorna kvickt omplacera sig vid dem diversa fall där de behövs. Jämfört med grundskolan så befinner de sig på olika platser med bra avstånd från varandra och därför blir det svårare för skolsköterskan att skyndsamt omplacera sig. En anledning gruppen la fram till att skolsköterskorna ofta känns mer tillgängliga på gymnasieskolorna är att deras kontaktuppgifter finns utanför deras dörrar, något som vi inte kände igen från grundskolorna.

Det andra problemet var hur kuratorer pratar med elever. Utifrån gruppens diskussion hade vi en överensstämmande bild, man måste anpassa sitt sätt att prata till varje enskild individ. En lösning på detta hade varit att sträva efter att anställa kuratorer av olika kön. En person med samma kön har i en större grad haft samma upplevelser av olika problem och kan därför upplevas som mer förstående. Största anledningen till varför ändring bör ske till det som har nämnts ovan är på grund av att killar oftast uttrycker sina känslor mindre till den motsatta könen, normerna är att killar ska vara "tuffa" och inte uttrycka sina känslor.

Sedan kom man fram till att viktkurvan som visas under hälsobesök kan ge upphov till ätstörningar som i sin tur kan resultera i depression eller annan psykisk ohälsa. Enligt samhällsnormerna ska flickor vara smala och killar ska vara stora och muskulösa, när elever ser sin vikt kan detta indirekt leda till att eleven upplever att den inte passar in i samhällsnormerna. Ungdomar är ofta känsliga när det kommer sitt yttre och när de får siffror att hänga upp det vid kan det leda till psykisk ohälsa. Men viktkurvan är väsentlig för vissa

sjukdomars upptäckande och därför bör man som vanligt väga ungdomen men man ska inte visa kurvan eller vikten om personen inte vill de.

Barnrättsambassadörerna besvarade därefter fem frågor som elevhälsan gav ut. Första frågan som besvarades var “Hur får man arbetsro i klassrummen? ”. Under högstadiet upplevs de flesta lärarna inte som auktoritära, de visar inte någon slags kontroll eftersom eleverna inte respekterar läraren. Den generella upplevelse är att de som vill ha arbetsro ibland behöver gå till gruppum. Därför ska lärarna på högstadiet vissa mer struktur i klassrummen och prata med föräldrarna om individens beteende går ut över arbetsron. Om en bättre arbetsro skulle etableras i unga åldrar skulle detta ge positiva konsekvenser även i högre åldrar.

På gymnasiet beror arbetsron mestadels på vilken linje man går. På naturvetenskapsprogrammet finns det väldigt mycket arbetsro jämfört med andra linjer där det finns mindre. Men det finns en sak som alla elever kan relatera till, klassrum som har god arbetsro har det oftast på grund av elevernas relation till läraren. Om en lärare har bra relationer med eleverna så respektera de också läraren. Men det måste finnas en balans med hur bra relationerna är med eleverna. Ibland går det för långt och läraren vågar inte säga till eleverna. Denna motsatta effekt kan uppstå vilket leder till mindre arbetsro. Men det är bättre med en lärare som har bra relationer till eleverna eftersom, i vår upplevelse, majoriteten av tiden kommer det resultera till arbetsro.

Andra frågan var, “Tjejer är mer oroliga för anhöriga, hur kan vi minska det? ”. Det man kom fram till var två huvudsakliga punkter. För det första finns det även här samhällsnormer som kan förklara varför det är just tjejer som är mer oroliga för anhöriga. Normerna talar om hur killar inte ska visa sina känslor och vara starka psykiskt “ta det som en man”. Detta påverkar större delen av killar. När killarna i diskussionen fick frågan om de känner anhöriga som mår dåligt av psykisk ohälsa var det ingen som hade någon upplevelse om det. Det vill säga att ingen kille i gruppen har haft kill kamrater som har mått psykiskt dåligt. Men statistik visar tydligt på att killar tar oftast självmord på grund av psykiska problem. Om killar uttrycker sina åsikter i den grad som tjejer gör skulle det fortfarande inte svara på problemet med att man är orolig för sina närstående. Det som skulle underlätta är att elevhälsan informera om individens närstående främst när det gäller vänner som mår dåligt. Anhöriga blir oftast oroliga och när exempelvis eleven får hjälp bör man ha en återkoppling till vänner runt omkring. I vissa fall har vänner kontaktat elevhälsan om en individ och sen får de ingen återkoppling. Det kan leda till att anhöriga mår psykiskt dåligt på grund av brist på information. Elevhälsan bör också lägga mer fokus på lärarnas åsikter om olika elever.

Tredje frågan, “Tjejer har mer skolpress, varför och hur minskar man det?”. Av den information som elevhälsan gav oss är detta påstående sant vid undersökningar i årskurs 8 men undersökningar i årskurs 4 visar samma skolpress mellan könen. Det som skiljer åt årskurs 4 med 8 är att betygen är implementerade i skolsystemet, med detta kan stress för betygen medfölja. Tjejerna i diskussionen menade att tjejer överlag behöver prestera bättre än andra i omgivningen på grund av samhällsnormerna exempelvis “duktig flicka” syndromet. I årskurs 6 sätts betygen i fokus och många individer strävar efter att få höga betyg. Deras anledning till bra betyg är att du behöver det till gymnasiet vilket inte är sant överallt i Sverige. Lärarna och elevhälsan ska därför informera bättre om att betygen inte är allt. Vi kunde även se en koppling mellan detta och den information vi fick av RF SISU vilket är att det är vid samma ålder barn får betyg som unga barn slutar med sin idrott. Förutom idrotten har tjejer alltid i baktanken att de representerar andra kvinnor, gentemot killarna som tycker att de representerar sig själva och ingen annan då det historiskt sett inte varit en självklarhet för kvinnor att studera.

Fjärde frågan, “Sex och samlevnad ska ändras till sex, samtycke och relationer, åsikter om hur det kan pratas om i alla skolämnen och vad bör inkluderas?”. Att man lägger till rubriken relationer är väldigt viktigt. Eftersom det finns många myter om relationer som inte stämmer vilket är viktigt att förtydligas av en pålitlig källa. Att det ska genomsyra alla skolämnen är även det en bra idé, även relationer mellan samma kön behöver normaliseras inom ämnet. Exempelvis en uppgift i matteboken då man tar upp en familj med två pappor istället för en mamma och en pappa, med mera. Man behöver ta upp mer fakta om kroppens anatomi samt om könssjukdomar. Det finns väldigt mycket som ungdomar inte vet om kroppen som de upplever att de får ta reda på själva.

När ungdomar inte har någon bild av relationer kommer google in i bilden. Därför vill gruppen att skolan tar upp frågor om pornografi och missbruk av det. Ett missbruk av pornografi leder ofta till felaktiga verklighetsbilder. I pornografi är det inte heller vanligt med samtycke vilket kan göra att många ungdomar inte heller tänker på det i verkligheten vilket kan få förödande konsekvenser.

Femte frågan, “Hur kan elevhälsan förbättras?”. Det första vi pratade om var att hämta eleverna som ska till elevhälsan i unga åldrar på ett mer diskret sätt då man inte alltid vill berätta om sina problem för sina klasskamrater. Med det sagt poängterade vi även att det var viktigt att lyssna på vänner som kom med orostankar om sin kamrat och att dessa tankar får en uppföljning då elevhälsan tagit tag i situationen. Avslutningsvis kan allt som sagts tidigare i diskussionen svara på denna fråga.

Barn- och ungdomspsykiatrin

När vi, barnrättsambassadörerna, träffade BUP (Barn- och ungdomspsykiatrin) hade de förberett ett specifikt ämne för oss att diskutera. Inom Barn- och ungdomspsykiatrin finns det nämligen olika typer av hjälp och vård man kan få när man hör av sig. Det finns Första linjen för barn och ungdomars psykiska hälsa, vilket främst är för de mildare fallen då man mår dåligt under en kortare period och sen finns det BUP som behandlar dem med allvarigare psykiska problem som oftast är långvariga. Idag finns det ett problem då många inte vet vad Första linjen är och om man vet det är man osäker på till vem man ska höra av sig. Detta resulterar i att man kan bollas runt mellan de olika avdelningarna ett bra tag innan man får vård vilket i vissa fall kan få förödande konsekvenser för den unga personen och dess anhöriga. Därför ska Barn- och ungdomspsykiatrin skapa vad de kallar för "En väg in" vilket ska vara ett sätt att komma i kontakt med Barn och ungdomspsykiatrin genom en mottagarfunktion där man får en första bedömning och därefter hänvisas till rätt avdelning för vård. Den första bedömningen kommer i första hand ske över telefon där man kommer få svara på olika frågor om sin situation i cirka 45 minuter. I vissa fall kan det vara så att varken vård av Första linjen eller BUP behövs och då kommer det finnas möjlighet till rådgivning. BUP såg dock problem med att vissa som mår dåligt inte har orken att prata så länge i telefon och hade därför tankar på att det ska finnas en möjlighet att prata över videosamtal. Vi la även fram förslag på att man skulle kunna svara på frågorna via ett formulär för att underlätta för dem som mår dåligt risken med ett sådant formulär är dock att det inte alltid är lika träffsäkert. Förhoppningen Barn och ungdomspsykiatrin har med detta är att minska köerna och fördela insatserna mellan avdelningarna.

Vi tyckte att idén om en mottagarfunktion var en mycket bra idé, vi hade många upplevt att den allmänna uppfattningen av BUP hos unga är att det ofta är långa köer. Vi har även sett problem med att vissa unga har en negativ uppfattning av Första linjen, då man inte tror att man kommer få lika bra hjälp där som på BUP och därför överdriver sina problem för att hamna på BUP. Detta resulterar till att köerna växer och de som verkligen behöver hjälp riskerar att inte få den i tid. En mottagarfunktion tror vi skulle hjälpa både för att minska köerna men även för att höja kunskapen och statusen för Första linjen.

Under mötet diskuterade vi sedan vidare kring hur man ska nå ut med informationen kring den nya mottagarfunktionen till unga. Vi ansåg att det viktigaste är att det finns lättillgänglig och tydlig information på internet såsom på exempelvis 1177 eller UMO. Vi frågade om huruvida UMO också skulle bli kopplade till mottagarfunktionen då även de har

hjälp att erbjuda, de svarade med att förslaget hade legat framme men att man beslutat att börja med Första linjen och BUP men att det inte var en omöjlighet att UMO skulle anslutas i framtiden. Ett annat förslag vi la fram var att BUP skulle ha en egen hemsida för att kunna nå ut med information till vart man ska vända sig när man mår dåligt, något som finns i andra regioner. Fortsättningsvis tyckte vi även att det var viktigt att informationen kommer ut till skolorna. När vissa skolor, speciellt gymnasieskolorna, anordnar temadagar eller liknande kan BUP komma ut och prata med eleverna direkt. Ett annat sätt skulle kunna vara att gå ut med informationen genom elevhälsan på skolorna.

Vi pratade sedan om övergången mellan BUP och Vuxenpsykiatri. Då många unga i tonåren idag mår psykiskt dåligt kan det upplevas skrämmande att övergå från BUP till Vuxenpsykiatri, speciellt då man fortfarande går i skolan och ännu inte har särskilt mycket erfarenhet av att vara vuxen. Vi har upplevt att det hos många verksamheter inom sjukvården blir en väldigt abrupt övergång i vården när man fyller 18 vilket är något som är viktigt att förebygga. BUP berättar däremot att i vissa fall där patienten som nyss påbörjat en behandling och snart ska fylla 18 så kan den fullföljas hos BUP just för att undvika den abrupta övergången i onödan.

Övriga synpunkter vi lyfte till Barn och ungdomspsykiatri var att när man ska boka ett möte eller tid via nätet måste man identifiera sig på något sätt. De flesta unga har inte den typ av Bank-ID som krävs för en sådan identifiering vilket är varför man behöver skaffa Freja-eID. Om man inte har det sedan innan kan det ta tid innan man får det klart då man måste identifiera sig fysiskt hos någon av deras ombud. Detta gör det komplicerat att få vård vilket kan få negativa effekter på den som redan mår dåligt vilket är varför det måste underlättas.

Slutligen pratade vi om att öka förståelsen för kulturella skillnader när det kommer till mental ohälsa då det kan finnas en viss hederskultur eller andra värderingar som försvårar situationen för den sjuka. Speciellt hos dem med andra kulturella bakgrunder kan en rädsla för socialtjänsten finnas vilket gör att man undviker att söka hjälp då den unga patienten är rädd för att bli fråntagen sina föräldrar. Därför behöver informationen kring socialtjänsten förbättras när man ska söka vård som ung. Information kring att ha ett barn som lider av psykisk ohälsa behöver även gå ut till vårdnadshavare om hur man hanterar sådana situationer som kan uppstå när ett barn eller ungdom mår dåligt.

Ungdomsmottagningen (UM)

Ungdomsmottagningen är en vårdmottagning till för unga mellan åldrarna 13-26 år som finns i alla län. Vilken klinisk personal som jobbar på UM skiljer sig från mottagning till mottagning, med vanligast är det med sjuksköterskor och barnmorskor, kuratorer och även läkare. Mottagningen jobbar med flera frågor som rör unga men deras fokusområdena är sexuell och reproduktiv hälsa, psykisk och fysisk hälsa, men även förebyggande och främjande arbete. UM i Blekinge består genomsnittligt till hälften av medicinsk personal, och andra hälften av kuratorer som framför allt jobbar genom psykodynamik och KBT.

UM finns genom hela länet, men på grund av bemannings bristen under semesterperioden är det endast mottagningarna i Karlskrona och Karlshamn som är öppna för besök och behandling under sommaren. Om man från övriga delar av länet vill besöka dessa mottagningarna under den period står UM för kostnaden av transport, vilket vi är väldigt glada för. Ännu en sak vi är väldigt positivt inställda till är lokalens centrala men “dolda” anläggning i Karlskrona. Vi fick en förståelse av att UMs lokaler strävar efter att vara lättillgängliga men också diskreta och “dolda”, detta med tanke på att de flesta som söker sig till mottagningen är ungdomar som kommer med känslig och privat information. För att ta kontakt med mottagningen kan man boka tid genom telefon, 1177, elevhälsan eller appen “Din Vård Blekinge”. För specifika ärenden såsom att hämta ut preventivmedel eller könssjukdom testning, finns det knappval via telefonen och e-tjänster på UMO som hänvisar till 1177 för bokning av tider, eller drop-in tillfällen under specifika tider.

En fråga som diskuterades under mötets gång var fler vägar in till ungdomsmottagningen. UM i Karlskrona sitter en dag i veckan på Törnströmska gymnasieskola, och insatserna där är väldigt uppskattade. Vi hade önskat att detta erbjudande även inkluderade de övriga gymnasieskolorna då man upplever att undervisningen på ämnen som UM arbetar med, såsom sex och samlevnad, skiljer sig väldigt mycket från linje till linje. Man hade kunnat sätta upp en mötesplats på Ehrensvärdska gymnasiet café där det vistas elever från alla gymnasieskolor, eller hade man kunnat kontakta elevhälsan på de övriga gymnasieskolorna och bett de att meddela eleverna om att UM finns närvarande på plats. Vi upplever att det är väldigt positivt att UM utför skolbesök, att de kan finnas på plats underlättar tillgängligheten och bygger förtroende för mottagningen.

Ett problem som uppstår när det kommer till tillgänglighet är att bokning digitalt kräver ett Bank-ID som de flesta minderåriga inte har tillgång till utan hjälp av en förälder som sätter upp det. Som ett annat alternativ kan du identifiera dig genom Freja eID Plus, men

det kräver också en längre process att skaffa. För att fylla på dina recept och komma åt dina journaler på 1177 behöver du också logga in för att identifiera dig, och eftersom många söker sig till UM just för diskretetens skull är detta särskilt opraktiskt.

Vi diskuterade platser där man kan sätta upp kontaktuppgifterna till UM, där kom vi fram till att toaletter i skolor är den platsen som många söker sig till för att vara i fred då de är ledsna. Där hade det varit bra med ett telefonnummer eller en QR-kod som snabbt kan ta dig till bokningssidan.

Under mötet tog vi även upp önskemålet om praktiskt eller undervisande material för transpersoner, till exempelvis transtejp, röstträning och liknande. Samtidigt som vi har en förståelse för att det inte finns tillräckligt med resurser för att ge ut specialvård för transpersoner på varje UM i landet, vet vi att tillgänglig och billig/gratis material hade hjälpt denna målgrupp oerhört.

Något annat som vi önskade fanns tillgänglig är kulturellt medvetna kuratorer och annan personal inom mentalvård. En målgrupp som söker sig till UM är utrikesfödda unga som kommer från andra kulturer där det kan förekomma normer och värderingar mot samtalsstöd och terapi, ibland kan sådana behandlingar till och med vara tabubelagda. Det, i kombination med andra kulturskillnader och annorlunda familjestrukturer, kan orsaka att rådgivning från till exempel kuratorer inte alltid hamnar rätt. Då finns det en risk att man ger tips som inte är möjliga att genomföra och som kan lämna en med en känsla av utanförskap. Därför hade vi önskat att det fanns en kulturmedveten "specialist" som man kunde vända sig vid önskan. Vi begriper att det inte alltid är möjligt att ha en "specialist" för varje målgrupp, men vi anser att om en sådan person inte är tillgänglig räcker det med att till exempelvis kuratorn belyser kring att de kanske inte har den kulturella vetskapen men skulle vara villiga att lära sig. Att endast höra det skulle väcka mycket lättnad och leda till bättre samtal.

Tidigare under vårt arbete hade vi ett möte med den palliativa vården i Blekinge, där kom frågan upp om hur man kan nå ut till unga med samtalsstöd om bland annat sorg. På UM finns det en lång väntetid och generellt mycket press. Vissa av de som tar del av den vården kan vara där just på grund av de till exempelvis behöver samtalsstöd efter att en nära anhörig har dött. De personer som passar kriterierna kan man hänvisa till kuratorerna på den palliativa enheten, då de är experter på att möta och samtala med unga anhöriga till avlidna patienter. På så sätt kan UM bli en väg in för unga till samtalsstöd.

En upplevelse som förekommer hos de som under en längre tid träffar kuratorer på UM är att att då en kurator slutar, måste man börja om från början. Detta gäller både att man ställs tillbaka i kön, men även att då man väl får en ny person att träffa så känner de inte till

ens bakgrund. Detta kan upplevas särskilt problematiskt om man har träffat den tidigare kuratorn under en längre period. Vi anser att det borde ske någon form av "överlämning" mellan den gamla och nya kuratorn. Vi anser att denna överlämning inte behöver vara ett längre samtal, men det viktigaste med det är att gamla kuratorn informerar den nya kuratorn om personens situation och delar med sig av anteckningar om de finns tillgängliga. Vi menar att detta hade underlättat övergången betydligt.

En upplevelse som de flesta ungdomar delar är att ungdomsmottagningen är pålitlig. Till skillnad från andra vårdverksamheter blir man bemött seriöst som ung, och man upplever att man faktiskt får hjälp. Detta förtroende som unga har för UM anser vi gör mottagningen till en bra kandidat för att föreläsa på skolor om aktuella samhällsproblem, såsom den nuvarande drogproblemet i Karlshamn. Vi anser att då information ska komma från vården ut till skolor bör UM vara de som meddelar information, då vi anser att mottagningen har ett unikt rykte bland unga, för att vara en vårdverksamhet.

Blekinge idrottsförbund (RF SISU)

Vi gjorde ett besök hos RF SISU i en av deras lokaler på Rosenholm. RF SISU är en verksamhet som består av två ben - Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna. Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna har totalt 19 distrikt i Sverige och RF-SISU Blekinge är en av dessa 19 organisationer. De har som uppdrag att både stödja och samordna idrottsrörelsen i Blekinge genom gemensamma frågor på regional och lokal nivå. RF SISU jobbar också med att stödja föreningar som är en idrottsverksamhet och de själva är alltså ingen idrottsverksamhet. RF SISU är Sveriges största folkrörelse där ungefär 3 300 000 är medlemmar och i Blekinge har de ungefär 25 anställda.

Under vår dialog med RF SISU diskuterade vi först om idrott i olika åldrar och om i vilken ålder idrotten är som störst, det vill säga när man rör sig mest. Fysisk rörelse är absolut störst i ungdomen och det peakar vid ungefär 11 års ålder, vilket är siffra som har sjunkit med åren. Tidigare höll sig ungdomar aktiva i en verksamhet till ungefär 15 års ålder innan fysiska rörelsen började minska. Det ledde till en relativt lång och givande diskussion om hur man skulle kunna arbeta och agera för att behålla unga i föreningar längre. Vi diskuterade även möjliga anledningar till varför ungdomar slutar med fysisk aktivitet.

Vi kom fram till att det kan finnas flera faktorer till att ungdomar slutar idrotta i tidig ålder. Vi lade märke till att den huvudsakliga anledningen var att man börjar känna mycket press, stress eller ångest över sin prestation i sin idrott. I denna åldern börjar även skolan kräva mer nedlagd tid vilket även där kan leda till ytterligare stress. För att minska stressen, pressen och ångesten väljer man därför att sluta eller minska sin fysiska rörelse.

För att hålla ungdomar fysiskt aktiva längre kom vi upp med dessa förslag:

- låta unga vara involverade i föreningen
- se till att föreningen erbjuder mer än fysisk aktivitet då föreningar utöver fysisk aktivitet också är en mötesplats som bildar gemenskap
- ha ett mindre fokus på prestationer och tävlingar
- erbjuda lag i föreningar att gå på föreläsningar om exempelvis kost eller förebyggande av skador
- lyssna på spelarnas åsikt om exempelvis träningsupplägg

Vi tycker att man ska skapa en balans mellan föreningslogik och tävlingslogik för att hålla kvar unga längre i deras föreningar.

Ett annat ämne i vår diskussion handlade om hur man skulle kunna göra för att locka till nya till sig nya ungdomar till förening, då något vi lagt märke till var att efter en viss ålder är det väldigt sällsynt att man börjar i en helt ny idrott. Våra förslag på lösningar var då att man kan ha pop-ups eller andra prova-på event för olika idrotter. En annan lösning var att försöka locka nya ungdomar till föreningar genom att låta de kolla på exempelvis en uppvisningsmatch då det går att fånga upp ungas intresse bara genom att låta de kolla på idrott.

Om det skulle vara så att det finns intresse för ungdomar att börja en ny sport när ungdomar i samma ålder redan har spelat idrotten längre och påbörjat en elitsatsning gav vi förslaget att ha ett amatörlag som lösning. Ett amatörlag kan vara ett lag där ungdomar som inte spelat idrotten speciellt länge kan spela då det hade varit svårt för de att slå sig in i ett lag bland andra ungdomar som redan spelat under en längre tid. I ett amatörlag skulle också de ungdomar som tidigare spelat idrotten kunna hålla igång om de inte vill känna någon stress, press eller ångest över sin prestation.

Vi hade också en kort diskussion anledningar till att man kanske aldrig börjar i en förening eller inte börjar i en viss sport som man har intresse av. Vi tror att den huvudsakliga anledningen till detta kan vara att normerna sätter stopp för viljan. Det vi menar är att det exempelvis inte är så vanligt med en kille som rider eller en tjej som spelar hockey i förhållande till det motsatta könet.

I vår dialog med RF SISU la vi även en del tid på att prata om elit och elitsatsning i klubbar. Där dök det upp många problem snabbt då vi märkte att det är väldigt svårt att kombinera elitsatsning med bredd.

Skulle man göra ett försök till elitsatsning i ung ålder genom att fostra egna produkter skulle det förmodligen leda till att många slutar på grund av att man då tunnar ut truppen för att behålla de bästa spelarna. Att många slutar skapar då ett stort problem då man inte får balansen i och med att bredden försvinner.

Skulle man istället göra en elitsatsning genom att ta in spelare från andra klubbar skulle det ge ett lite annorlunda resultat. Det hade nog bidragit till en större bredd men i och med att man tar in spelare från andra klubbar skulle det kunna leda till att de inhämtade spelarna hade slagit ut de egna produkterna och på så sätt hade det lett till att många från den ursprungliga truppen antingen hade slutat eller fått spela mindre. De inhämtade spelarna hade

kunnat slå ut många av de egna produkterna och då gjort att de tvingas sluta då de inte håller den nivån som krävs för ett elitlag.

Om A-lagen i klubbarna spelar på elitnivå eller inte har också en stor påverkan på de unga i föreningen. Om det finns flera elitspelare i de högre lagen och A-laget som spelar på en väldigt hög nivå ger det en större press på ungdomslagen då man som förening även vill göra en elitsatsning där för att bygga upp inför framtiden. Det skulle leda till att, som tidigare nämnt ovan, man plockar ut de bästa spelarna och behåller de medan resten tvingas sluta eller byta klubb vilket då gör att balansen mellan bredd och elitsatsning försvinner.

Om ett A-lag spelar på elitnivå skulle det också leda till att klubben får till sig mer pengar, i och med att man exempelvis får prispengar av högre värde. Att få och ha mycket pengar låter såklart ganska bra, men det kan faktiskt påverka de unga i föreningen på ett negativt sätt. Om klubben får mer pengar ligger det säkerligen i deras intresse att investera i deras ungdomsverksamheten för att utveckla den, ett bra sätt att bygga upp och förbättra deras ungdomsverksamhet kan då vara genom att inhämta spelare samt behålla de bästa egna produkterna vilket också leder till att många slutar för att de inte håller den nivån som de förväntas hålla som akademilag. Något som vi tänker att man skulle lägga högre fokus på då är att se till att man tar in bra tränare för ungdomslagen för att utveckla de spelarna som redan finns i klubben.

Blekingetrafiken

Vi gjorde ett besök hos Blekingetrafiken som är den regionala kollektivtrafikmyndigheten i Blekinge. Blekingetrafiken är verksam inom Region Blekinge och har som uppdrag att se till att det finns goda allmänna kommunikationer inom Blekinge.

I Blekinge är det möjligt att resa kollektivt med flera olika fordon. Totalt finns det sex olika transportsätt med tre olika fordon. De sex olika transportsätten är buss, öresundståg, krösatåg, pågatåg, skärgårdstrafik och öppen närtrafik medan de tre olika fordonen är buss, tåg och båt. Bussresor är det absolut vanligaste sättet att resa kollektivt och busstrafiken står för nästan 75% av allt kollektivt resande i Blekinge.

När man reser kollektivt går det att köpa biljetter på fem olika sätt. Man kan köpa på bussen, hos ombud (ex. Hemmakväll i Karlskrona), vid en biljettautomat, på hemsidan eller i appen. Det vanligaste är att man köper biljetter i appen.

I appen finns det 6 olika biljetter att köpa. Det finns en enkelbiljett som gäller under en kortare period, 24-timmarsbiljett, 3-dagarsbiljett, 30-dagarsbiljett, 365-dagarsbiljett och den sista biljetten som kallas för flex 10/30. Köper man flex 10/30 får man 10 stycken 24-timmarsbiljetter som man går att aktivera under de kommande 30 dagarna.

När man köper biljett finns det också fem olika typer av rabatter. Det finns tillsammansrabatt på 25% där det krävs att det är två personer eller fler som åker, seniorrabatt på 25% där kravet är att man är äldre än 65, gratis för de som är yngre än 7, ungdomsrabatt på 40% för de som är 7-19 år och det finns slutligen en studentrabatt på 25%. Varje år har Blekingetrafiken 3 kampanjperioder, en på våren, sommaren och hösten.

Blekingetrafiken erbjuder något som kallas för öppen närtrafik och det är ett resealternativ som kan nyttjas då det inte finns bussförbindelser till alla platser i Blekinge. Öppen närtrafik går att nyttjas alla dagar mellan 08:00 och 18:00. För att kunna boka öppen närtrafik finns det två krav och minst ett av dessa behöver uppfyllas. Antingen måste adressen du vill resa till ligga mer än en kilometer från närmsta busshållplats eller också måste platsen trafikeras med högst två dubbelturer mellan 09:00 och 17:00. Priset för öppen närtrafik är samma pris som det som gäller för enkelbiljetter i busstrafiken. Öppen närtrafik är det mest okända sättet att resa kollektivt och det kan bero på att den är enkel att missuppfatta. Det är enkelt att man tror att den är menad för att underlätta kollektivt resande för den som exempelvis är äldre eller funktionsnedsatt men så länge man uppfyller minst ett av de två kraven är man tillåten att använda sig av öppen närtrafik. Något som också är väldigt bra med öppen närtrafik är att man kan beställa den att komma under en viss tid, alltså

kan man beställa att den kommer exempelvis varje tisdag 08:30 i tio veckor framöver. Vi gillar detta konceptet men något vi skulle tycka var bra är att den skulle vara tillgänglig ännu tidigare på morgnarna då de flesta ungdomar börjar skolan vid 08:00 och då inte kan använda sig av detta för att ta sig till skolan.

I början av vår dialog tog vi upp önskemålet om att ha någon form av extrarabatt för ungdomar att resa kollektivt under sommaren, det är nämligen något som funnits tidigare men inte längre. Anledningen till detta är att det redan från början har barn och ungdomar en väldigt hög rabatt som gör deras resor ganska mycket billigare än vad de egentligen skulle vara. Som många andra verksamheter har Blekingetrafiken påverkats först av corona och nu även av Rysslands invasion av Ukraina då den har lett till att bränslepriserna har ökat i stor mängd vilket också gör det dyrare att underhålla kollektivtrafiken.

Alla vi barnrättsambassadörer är stora fan av buss-TV och ägnade en del av dialogen åt att diskutera detta för att ge både våra åsikter och förslag angående buss-TV. Buss-TV tycker vi är ett bra sätt att vila ögonen på samtidigt som man exempelvis lyssnar på musik eller en podd under bussresan. Buss-TV har som syfte att försöka förkorta resans upplevelse vilket vi tycker är bra och som vi också tycker att den lyckas med. Den reklamen som buss-TV visar fastnar väldigt enkelt eftersom den repeteras om och om igen. Vår främsta idé med buss-TV som vi också la upp som förslag till Blekingetrafiken är att koppla quiz-segmentet som redan finns där till Blekingetrafikens app i telefonen, så att man på så sätt där kan tävla för att exempelvis vinna en gratis enkelbiljett. Vi tror att man genom att koppla ihop quiz-segmentet och appen kan locka till sig fler att åka vilket också gynnar Blekingetrafiken själva. Att koppla ihop dessa är såklart komplicerat och man kan göra det på flera olika sätt. Några exempel på det är:

- att man skapar ett poängsystem där man för samlar på sig poäng som man sedan kan byta ut mot olika priser
- ha en tävling på just den bussen man sitter på bland passagerarna
- ha en tävling bland alla bussar och i slutet av varje vecka utse den som tagit flest poäng under den veckan till vinnare
- sätta ut frågor på olika platser vilket innebär att om man vill svara på alla frågor för att försöka ta så mycket poäng som möjligt behöver man åka runt för att samla på sig poäng

Vi tycker att Buss-TV också är bra för att det inte kräver ljud vilket ger möjligheten att lyssna på något eget samtidigt som man tittar på Buss-TV:n.

Buss-TV har också en del där de visar upp gamla bilder av platser i Blekinge vilket vi också uppskattar. Vårt förslag till detta var att lägga till en bild på hur platsen ser ut idag, så att man får en typ av före och efterbild.

Vi pratade också om trygghet och bekvämlighet på bussen och hur man kan göra för att ha den så bra som möjligt. Vi tror att det påverkas en del av busschauffören. Vi kom fram till att folk känner sig som mest trygga på bussen under dagen medan man är minst trygg på sen kväll/natt, och folk känner som mest bekvämlighet när chauffören hälsar och kör försiktigt.

Vad som ökar bekvämligheten är om chauffören exempelvis hjälper äldre eller funktionsnedsatta att gå av bussen eller hjälper de att fälla ned rampen som finns där. Det ingår delvis i chaufförernas arbetsuppgifter att de ska hjälpa med detta, men de kan samtidigt inte heller springa fram och tillbaka hela tiden i bussen för att hjälpa resenärer av. Något som hade underlättat för chauffören är då att någon av de andra resenärerna istället skulle hjälpa folk av, då håller man dessutom tiderna bättre i och med att chauffören slipper springa fram och tillbaka i bussen hela tiden, detta kan påminnas om på buss-TV.

För att öka tryggheten på bussen under kväll och natt har Blekingetrafiken infört att man i Karlshamn kan stanna för att hoppa av mellan stationer på kvällen eller natten för att ha kortare hem. Detta tycker vi är en mycket bra idé och något som vi hoppas att Blekingetrafiken inför på fler ställen i Blekinge samt marknadsför detta för att det ska komma till allmän kännedom så att det också kan utnyttjas av bussens resenärer.

Vi gav också Blekingetrafiken några små tips på saker de kan göra för att utvecklas överlag. En sak som vi tycker att Blekingetrafiken kan göra är att om man är i appen och ska köpa en ny biljett, samtidigt som man har en aktiv biljett, får en påminnelse om att man redan har en aktiv biljett som man istället kan använda.

Trafikförsörjningsprogrammet

Trafikförsörjningsprogrammet är ett verktyg som ska se till att kollektivtrafiken utvecklas i takt med Regional Utvecklings utvecklingsstrategi. Programmet är en politisk plattform och har juridiska krav på sig att varje regional kollektivtrafikmyndighet ska ha ett trafikförsörjningsprogram.

Programmets mål och riktlinjer utgår från ett dokument som är grundat på politiska beslutanden utgående från ett strategiskt dokument samt samråd och samtal som skedde under konstruktionen av programdokumentet.

Det önskade resultatet är att konkreta mål ska komma upp för perioden 2020-2023 samt långsiktiga mål för 2050.

Vi fick ett uppdrag av Trafikförsörjningsprogrammet. År 2023 går det närvarande programmet ut och därför ska de göra en ny för 2024. De vill höra vad Blekinges medborgare har att säga och höra deras åsikter. Vi fick två frågor som vi skulle utgå ifrån när vi diskuterade.

- 1. Vilka frågor är viktiga för er gällande kollektivtrafik? Vad får vi inte glömma bort när vi planerar och utformar kollektivtrafiken.*
- 2. Vad tycker ni är bra i Blekingetrafikens trafik och tjänster och vad tycker ni saknas eller kan bli bättre?*

Under fråga ett så kom vi med många synpunkter som vi ansåg vara viktiga. Vi anser att det hade varit synd att bortse från dessa punkter, då vi tycker att detta hade gjort kollektivtrafiken tryggare och pålitligare.

- **Kvalite, trygghet och tillgänglighet**

- Bland unga idag är det mycket åsikter och “fördomar” om de bussar som är i tjänst. Beroende på vilken buss, finns det olika fördomar. Exempel är “6:an Verkö är alltid sen” eller “1:an har inga sittplatser”.

Vi hade önskat att man kunde suddas bort de fördomar som finns om de olika bussarna och att man ser till att alla bussarna är i samma skick. Vi har förståelse för att det är olika årsmodeller på bussarna och det är därför de ser olika ut, men vi hade ändå önskat samma skick på alla.

- Många ungdomar upplever kollektivtrafiken otrygg under kvälls och nattresor. Blekingetrafiken har infört i Karlshamn att man kan hoppa av mellan stationer under kvällstid för att göra avståndet mellan buss och destination kortare. Vi hade önskat att samma möjlighet hade funnits i alla kommuner.
Ett annat förslag som vi kom upp med för att öka säkerheten är att ha en “nattknapp”. Detta behöver inte vara en knapp, utan ett nummer som man kan ringa för att prata med någon medans man åker eller går själv på natten. De vet vart du befinner dig och kan kontakta polis om något skulle inträffa.
Vi tänkte också på en knapp som skulle kunna kontakta chauffören om något skulle inträffa under resans gång. Konceptet med nattknapp eller nattnummer går att applicera på alla de fordon som kollektivtrafiken använder.

- Många bor ute där färdmedel till och från skolan / jobbet inte går särskilt ofta. I vissa fall går det bara en gång på morgonen respektive en gång på eftermiddagen. Vi diskuterade då om man kunde få fram någon enkät för dem som bor mer avskilt. På så sätt får man fram deras önskemål och hur de har upplevt tillgängligheten.
Många gymnasieelever som bor avskilt eller på någon utav öarna i regionen, behöver komma in till skolan timmar innan de egentligen börjar, för att deras bussar eller färjor går bara en gång.
Ett väldigt bra exempel är på tisdagar och torsdagar, då de kommunala gymnasieskolorna i Karlskrona har i-val. Det finns två olika block man kan välja mellan, beroende på block så börjar man olika, 8:00 eller 9:25. Om man som trafikstrateg har koll på detta och kunde sätta ut en extra buss för dem som börjar på andra blocket, tror vi hade varit väldigt uppskattat.

- **Bättre synkronisering mellan app, skärm och buss**
- Något som vi har diskuterat mycket är Blekingetrafikens app. Inte bara är den bra för biljettköp, utan man kan se tidtabellerna snabbt, enkelt och smidigt tack vare appen. Däremot så finns det ett problem som vi anser ganska viktigt att det fixas. Ibland försvinner bussar som tidigare stått i tidtabellen helt och kan komma ändå eller inte alls. Det kan stå en tid i appen och en tid på skärmen vid busshållplatsen så man vet inte vilken man ska kolla på.

Vi föreslår därför en “tekniskt fel” knapp i appen som man kan använda vid sådana tillfällen. Detta ger er information och tillfälle att se över vad som orsakar problemen. Om det är appen som krånglar eller om det har något med synkroniseringen mellan bussar och skärm att göra. En tydlig tidtabell ger en större tillit till kollektivtrafiken.

- **Check-up med busschaufförerna**

- I vissa fall när man stiger på bussen kan man få ett väldigt otrevligt bemötande av busschauffören. Det får kanske inte en att känna sig otrygg, men det sätter en känsla under hela resan som man kanske vill undvika. Andra fall kan man se mobiltelefonen uppe hos busschauffören när man står och väntar vid en hållplats, vilket försenar bussen och i vissa fall kan den vara uppe medans chauffören kör. Detta får en som passagerare att känna sig otrygg under resans gång och det är något som vi såklart vill förhindra.

I vissa företag så har man ett möte eller liten utvärdering varje vecka för att gå igenom företagets ordningsregler för alla anställda och vi hade kunnat se att man hade ungefär samma utvärdering med alla kollektivtrafikens chaufförer, oavsett fordon. Detta hade varit bra då alla chaufförer hamnar på samma plan och vet hur de ska bete sig och vad det är som gäller. Vi har förståelse för att man kan glömma ibland, därför hade det varit bra att påminna dem att deras jobb inte bara är att köra utan också att arbeta med sina medmänniskor.

Under fråga två har vi, som önskats av Trafikförsörjningsprogrammet, radat upp saker vi tycker om med kollektivtrafiken och förbättringsförslag.

- **Tv:n, appen och stationerna**

- Alla fem barnrättsambassöderer har en förkärlek till buss-tvn. Den förkortar resan mentalt och man kan vila ögonen på något annat än mobilen, samt att den ger nödvändig information eller rolig fakta. Utöver informationen så kan det komma reklam för något som händer i regionen eller roliga quiz som förgyller resan.
- Appen är älskvärd för att den är smidig. Man har biljetter, karta och tidtabell på samma ställe, med andra ord inget annat än älskvärd, trots dess små brister.

- Vi uppskattar även att det finns så mycket busshållplatser som det gör. Detta gör det då lättare att kunna ta sig nästan var som med hjälp av kollektivtrafiken. Något som vi hade önskat gällande hållplatserna är att det finns åt båda hållen. Många bussar kan åka till ett ställe, men nästa hållplats när man ska därifrån ligger inte alls lika tillgänglig.

- **Förtydliga öppen närtrafik**

- Denna tjänst är har enligt oss blivit väldigt missförstådd. De flesta har sett den här tjänsten som en färdtjänst för de äldre eller funktionsvarierade, när den i själva verket är till för alla. Många som bor långt från en busshållplats eller har bussar som bara går två gånger per dag är i väldiga behov av denna tjänst, men vet inte att den finns eller iallafall inte att de kan använda den.

Vi anser att den hade behövt bli förtydligad, att det står någonstans som är tillgängligt för barn och unga att de också kan använda sig av tjänsten.

- **Blekinges båtar**

- Vi är många ungdomar som glömmer bort att båt är ett alternativ som finns. Såklart, de som åker båten varje dag vet ju att den finns, men oss övriga barn och ungdomar som sällan behöver ta dem, vi har ingen aning. Vi vet knappt vilka båtar som finns, hur det fungerar på dem, hur deras tidtabell ser ut eller vart de går.

Vi barnrättsambassadörer hade gärna sett en reklam för regionens båtar, försöka få fler att vilja åka båt eller iallafall uppmärksamma den mer.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en statlig verksamhet som har i uppgift att företräda staten i varje län.

Sverige är uppdelad i 21 län, där varje länsstyrelse har i uppgift att främst förvalta regelverk

och lagar, och även inrikta sina krafter på att nationella mål verkar i länet. Länsstyrelsen säkerställer att statliga insatser samordnas i länet genom anpassning till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelser har även i uppgift att rapportera tillståndet och händelser i länet som är viktiga för regeringen att känna till. Varje länsstyrelse arbetar under en landshövding som utses av regeringen.

Länsstyrelsen har flera uppgifter som sträcker sig allt från planering och byggande, säkerhet och beredskap, trafik och infrastruktur till kultur, val och skyddad natur.

Länsstyrelsen sammanställer vid tillfället en integrationsstrategi för 2023-2026 som har funktionen av en policyramverk för länets integrationsinsatser som ska i sin tur ge bättre förutsättningar för samverkan mellan länets fem kommuner och statliga myndigheter. Vid sammanställningen av strategin har civilsamhällets inkludering och deltagande samt barnrättsperspektivet beaktats.

Arbetet konkretiseras genom handlingsplaner som tydliggör de redovisade strategierna. Det finns fem fokusområden med strategiska mål i länsstyrelsen kommande integrationsstrategi: Hälsa, språk, arbete, utbildning och samarbete med andra statliga myndigheter. De fokusområdena har valts med hänsyn till de största utmaningarna som utrikesfödda utsätts för. Under mötets gång ställdes frågan om det fanns ytterligare ett område som vi skulle ha önskat fanns med och då kom vi med förslaget boende. Vårt förslag har mycket med och göra att då man som utrikesfödd bor i ett isolerat/segregerat område försvåras integration, och därmed påverkas alla samtliga fokusområden, men vi har förståelse att man inte har möjlighet att inkludera allt.

Just integrationsarbete med inriktningar på ungdomar var det främsta temat under vårt möte. Innan vår dialog fick vi en frågeställning från verksamheten som vi skulle intervjua jämnåriga utrikesfödda med. Frågeställningen löd som följande:

- 1. Vilka ytterligare utmaningar, hinder eller svårigheter möter utrikesfödda barn och unga under sin uppväxt i jämförelse med inrikes födda?**
- 2. Ser dina jämnåriga Blekinge som en "Växtplats" där de vill fortsätta bo, studera vidare och arbeta i framtiden?**
- 3. Vad kan myndigheter och kommuner göra mer för att barn och ungdomar ska må bra och trivas i ett mångkulturellt samhälle?**

Under våra intervjuer och diskussion med verksamheten presenterades följande punkter:

Fråga 1

Som första generation i Sverige finns det en upplevelse att man hamnar mellan kulturerna. Man passar inte in i sin hemlands kultur och man passar inte in i den svenska kulturen, vilket gör att man hela tiden letar efter att passa in och ta del av något. Det leder till att många väljer del av olika “gäng” som finns på skolor, eller andra mötesplatser med jämnårig, som då ofta är unga utrikesfödda som en själv. Då även nära omgivningar speglar en själv kan man känna att man “inte har behov” av att lära sig svenska eller att passa in i det svenska samhället, och därmed försämras integration.

Detta förstärks särskilt då man har ett område som är “attraktivt” för utrikesfödda, genom att den är billigare och att det redan finns en stor utrikesfödd andel som gör att man passar in, ett till exempel på detta är Kungsmarken i Karlskrona. Då man också har skolor som består till störst andel av utrikesfödda med kombination av få mötesplatser för unga att vara på kravlöst och gratis för att mötas, förstärker man integrationssvårigheterna för den målgruppen. En lösning på detta kan vara ett samarbete mellan olika skolor i kommunen, detta kan vara i form av att skicka brev mellan en skola med en hög utrikesfödd andel och en skola med mycket liten utrikesfödd andel, till exempel Sunnadalskolan och Nättrabyskolan i Karlskrona. Ännu en åtgärd kan vara erbjudandet av fritidsaktiviteter som kommer just från verksamheterna direkt till skolan, detta kan upplevas särskilt hjälpsamt då utrikesfödda föräldrar inte känner till hur man gör. Fritidsverksamheten, som till exempel kan vara ett idrottsförbund eller en kulturell verksamhet, blir då till en mötesplats. Vi har förståelse att erbjudandet av sådana aktiviteter, som brev kedjor och besök, beror mycket på läraren och dess egna initiativ.

I vissa tillfällen kan man som ung utrikesfödd känna att man representerar alla i sin kultur och alla från sitt hemland, och därför bör man prestera “extra bra” i hopp om att man kan bryta fördomar som finns om en själv för att vara ett gott exempel och för att “förtjäna” sin plats i det svenska samhället. Detta förstärks särskilt när lokalpolitik rör frågan om invandring eller utrikesfödda som en belastning på samhället och ett problem som måste lösas.

Det finns även en generell upplevelse av att politik är inte så lättillgänglig för utrikesfödda, språket brukar vara komplicerat och man hänvisar till händelser man inte känner till. Trots att majoriteten av partierna har översättningsalternativ på flera olika språk, hade man önskat liknande alternativ fanns för flygblad och material för lokalpolitik

Någon annat vi anser kan bidra till bättre integration är samhällsorientering som är just riktad till unga. Trots flera år i Sverige kan det finnas en upplevelse att man till exempel

inte känner till skolsystemet eller skolverkets krav och vad de innebär rent praktiskt tillräckligt bra.

Utrikesfödda som har emigrerat till Sverige har ett intryck av en förändrad familjestruktur, då föräldrar generellt lär sig språket långsammare än sina barn brukar barnen blir till "kulturmäklare" som navigerar familjen genom det svenska samhället. Man blir till en översättare, och man får ta del av dialoger som barn inte brukar ta del av. Det orsakar att man blir medveten om problem i familjen som är kopplade till att man just är utrikesfödd och inte har kännedom om samhället. En bättre satsning på föräldrar och mer omfattande samhällsorientering i kombination av stöd och erbjudande om rådgivning från verksamheter kan förhindra skiftandet i familjestrukturen i utrikesfödda familjer.

Ännu ett problem som unga utrikesfödda upplever är att lärare och andra vuxna i liknande positioner inte har en uppfattning av att det finns mycket fördomar som utrikesfödda har om varandra. Då man pratar värdegrund i skolan upplevs det att det handlar mycket om att svenskar inte ska ha fördomar eller rasistiska anmärkningar om utrikesfödda, istället för att det också ska läggas ett fokus på fördomar sinsemellan utrikesfödda. Detta kan upplevas som problematiskt då främlingsfientlighet förekommer ofta i sådana sammanhang.

Vi anser att många problem som unga utrikesfödda ställs ut för är kopplade till okunskap och missförtroende för statliga myndigheter, vi har en uppfattning att det krävs att sagda myndigheter visar upp sig i mötesplatser där utrikesfödda vistas för att anstränga sig om att etablera relationer med den demografen.

Fråga 2

Under vårt arbetsgång och genom våra intervjuer framställdes det tydligt att Blekinge inte ansågs vara en destination eller en växtplats för unga och studerande, men dock att unga ser Blekinge som en trygg plats dit de kan tänkas återvända till i framtiden. Detta beror främst på att det saknas aktiviteter och nöjesliv som är riktade för unga, det är sällan unga vänder sig till en plats för att endast anledning av studier utan det brukar vara det i kombination med ett bra studentliv. Man upplever inte att det är tillräckligt med verksamheter i Blekinge där unga är i fokus. Vi anser att om man inte kan bjuda på ett givande nöjesliv kan man istället bidra med billiga studentbostäder, så att det blir något annat än studierna som gör Blekinge attraktivt för unga studerande.

Vi har en förståelse av att det finns ett ansvar på unga att själva ta initiativet och organisera sig för att påverka det omgivande samhället, men vi har också under vårt arbete etablerad en förståelse för att unga i Blekinge inte har kännedom om hur de kan påverka

statliga myndigheter, särskilt om man inte har bundit sig till ett politiskt parti vilket de flesta unga inte gör. Ett sätt att locka fler unga till Blekinge är att involvera de i stadsplanering och andra utvecklingsprojekt, på så sätt involverar man unga redan i början av processen istället för att ett ungdomsperspektiv ska vara en uppgift man bockar av bara för att ha det. Vi anser att det bör finnas krafter som verkar för att unga ska påverka, istället för att man ska vänta på att ungdomar ska komma med idéer kan man istället komma ut med erbjudanden och möjligheter att påverka samt konkreta exempel på hur andra unga har påverkat.

Fråga 3

Förutom de tidigare nämnda förslag på åtgärder och reflektioner kring ett bra mångkulturellt samhället, ser vi ett behov utav att själva konceptet av mångkultur bör normaliseras och pratas om som en utgångspunkt, inte ett politiskt slagord för att väcka uppmärksamhet. Detta kan åstadkommas bland annat genom att myndigheter främjar sig själva som mångkulturella istället för att man ska läsa det mellan raderna, och genom att politiker uttrycker sig om mångkultur allmänt istället för i en diskussion som är kopplad till invandring eller liknande frågor som anses vara kontroversiella.

Vägar framåt

Under vår arbetsgång presenteras två problem tydligt: regionens verksamheter har svårigheter att nå ut till unga, och unga har ingen tydlig väg att följa för att påverka och göra sina röster hörda inom regionen. Denna tankegång var vi inte ensamma med, under vår erfarenhetsutbyte med vår motsvarighet Unga Kommunutvecklare i Ronneby, speglades liknande resonemang. Vi har därför arbetat med att framställa lösningar till dessa problem, och vi har kommit fram till två: sidflik med sammanställd information från regionala verksamheter som är riktad till

unga, och en organisation/ungdomsfullmäktige som har funktionen av bland annat en referensgrupp som lyfter ungas perspektiv året om.

Informationssida till unga

För att lösa problemet med att regionen har svårigheter att nå unga med sin information föreslår vi, som tidigare nämnt, en separat flik på regionens hemsida riktad till ungdomar och unga vuxna. På denna flik hoppas vi på att det ska finnas lättillgänglig och tydlig information om allt från sjukvård till kulturella möjligheter i Blekinge. Detta behövs då många ungdomar och unga vuxna har dålig koll på vad det är som gäller när man blir vuxen, hur systemen fungerar, vem man ska vända sig till och vilka möjligheter som finns. Att det inte är så många som är fullt medvetna om denna information är kanske inte så konstigt när det inte finns ett specifikt samlingsställe för sådan information vuxna tar för givet. Om man väl skulle hitta informationen man söker är det ofta längre texter i sammanhang som kan vara svåra att förstå om man inte har någon tidigare erfarenhet. Detta är varför specifik information till unga är så pass viktig då det oftast är en målgrupp som glöms bort men är i stort behov av att få denna kunskapen.

Fler sätt för unga att påverka

Det andra problemet vi såg under vårt arbete var att det finns alldeles för få möjligheter för unga att påverka sitt närområde och de möjligheterna som finns kan upplevas som komplicerade samt att de är svåra att hitta. Denna tanken föddes under vårt arbete när vi upptäckte att verksamheterna vi besökte var väldigt intresserade av att få ett ungdomsperspektiv på deras arbete. Vi som ungdomar blev först förvånade då vi sedan innan hade uppfattningen av att vuxna lyssnar lite med ett halvt öra på det unga har att säga endast för att kunna checka av att de haft en dialog med unga. Samtidigt som det tydligt finns ett intresse för ungas åsikter och synpunkter har vi upplevt att många ungdomar har en vilja att dela med sig av sina åsikter, speciellt angående deras vardag och närområde. Problemet är att det inte finns några sätt för unga att uttrycka dessa åsikter om man inte väljer att engagera sig politiskt. Här skapas ytterligare ett problem då många unga håller sig ifrån att engagera sig politiskt då man för det första, inte har någon större uppfattning av vart man står politiskt eller för det andra inte känner orken att lägga ned ett stort engagemang då man ovanpå det har skola och fritidsaktiviteter. Därför vill vi skapa en möjlighet för unga i Blekinge att engagera sig opolitiskt på ett enkelt och lättillgängligt sätt.

I Ronneby kommun startades tidigare i år ett ungdomsfullmäktige där högstadiel elever fick möjligheten att styra över en summa pengar som skulle gå till ungdomssatsningar. Detta tycker vi är ett jättebra initiativ som fler kommuner, alternativt regionen, skulle ta efter. Däremot ser vi inte någon större vikt i att ungdomar ska bestämma över en summa pengar då det finns en risk att makthavarna efter det beslutet är taget bockar av ungdomsperspektivet från sin lista och sedan lägger det åt sidan till nästa år. Vi vill även se att ungdomsfullmäktige består av ungdomar i gymnasieåldern eftersom det oftast är i den åldern man får en större förståelse av hur samhället fungerar och vad som är rimligt. Detta ungdomsfullmäktige skulle förslagsvis bestå av en styrelse som fungerar som kontaktperson för verksamheter som vill diskutera förslag med ungdomar. Sedan ska det vara fritt för resten av ungdomarna att komma på mötet, detta för att man ska kunna gå på dem möten som berör frågor man själv är intresserad av för att väcka ett större engagemang.

Återkoppling

Vårt arbete som barnrättsambassadörer handlar om att förmedla förslag på åtgärder eller lyfta perspektiv så att regionala verksamheter kan arbeta på ett optimalt sätt med unga. På grund av mycket av vårt arbete är abstrakt och går ut på dialoger mer än konkreta handlingar skulle vi uppskatta återkoppling gällande om våra diskussioner når fram, eller om en av våra förslag går igenom. Därför skulle vi önska återkoppling från de verksamheterna, då återkoppling är möjlig. Efter vår möte med kuratorerna på den palliativa enheten fick vi återkoppling i form av en sammanställning av våra förslag, ihop med en sammanfattning av samtalet. Att våra förslag sammanställdes skriftligt av verksamheten gav oss en förhoppning om att våra tankar faktiskt nådde ut. Vi skulle önska återkoppling även om våra förslag inte är möjliga att genomföra, för att få en förståelse för varför, så att vi kan skicka informationen vidare till barnrättsambassadörerna det kommande året. På så sätt kan de arbeta på bäst och mest effektiva sätt genom att veta var gränserna går och regionens arbetssätt, alternativt skulle de kan bearbeta våra förslag och korrigera de så att de är möjliga att genomföra.

Bilaga 1- Möte med politiker

I mitten av vår arbetsperiod fick vi möjligheten att möta några av de styrande politikerna i regionen för samtal. De vi mötte var regionstyrelsens ordförande Lennarth Förberg (M), Emma Swahn-Nilsson (M) ledamot för regionstyrelsen, samt moderaterna i Region Blekinges politiska sekreterare Therese Hammarberg.

Vi inledde samtalet med att berätta om vårt uppdrag och om olika verksamheter vi hade varit ute i. Det vanligaste förekommande problemet vi såg hos verksamheterna var svårigheterna kring att nå ut till unga. Vi berättade därför om vårt förslag kring att samla all information från regionen till unga under en separat flik på regionens hemsida. Detta skulle potentiellt underlätta för alla regionens verksamheter som på något sätt riktar sig till unga vilket politikerna ställde sig positivt till.

Därefter kom vi även in på möjligheterna för unga att påverka i Blekinge. Region Blekinge har ett ungdomsråd, där ingår folkvalda politiker som har till uppgift att företräda ungdomar i åldrarna 13-25. Vi anser att det är bra att ett sådant råd finns men samtidigt ser vi ett visst problem i det hela. Problemet är att många ungdomar känner att man inte riktigt vet vad man står politiskt än eftersom man har lite livserfarenhet, vilket resulterar i att färre får möjligheten att påverka då den enda möjligheten finns i politiken. Det genererar ytterligare ett problem eftersom när man väl blir intresserad av politik i ung ålder är det oftast inte förens man är i tjugooårsåldern man engagerar sig på högre nivå. Möjligheten för yngre i gymnasieåldern blir därför begränsad vilket är varför vi la fram förslaget om att göra det enklare för samhällsintresserade ungdomar i gymnasieåldern att engagera sig opolitiskt.

Utöver våra diskussioner om ungdomsfullmäktige och hemsida, fick vi även en dialog med synpunkter och förbättringsförslag från oss Barnrättsambassadörer.

Bristen på mötesplatser

I många av våra möten med de verksamheter vi träffat, så är problemet med mötesplatser för unga ett ämne vi ständigt tar upp. Ungdomar träffas inte längre på samma sätt som man gjorde för 30 år sedan. Klubbar och fritidsgårdar finns inte för de äldre ungdomarna, vilket resulterar till mycket hemmasittande eller umgänge på parkeringsplatser, parkeringshus eller andra allmänna uteplatser där man inte vill att ungdomar ska vistas. Alternativet till parkeringsplatserna är att sitta på ett café, där man tvingas betala för att bara få umgås med vänner.

Vi anser att en investering i allmänna, gratis mötesplatser för ungdomar är nödvändigt, inte bara för att få ut ungdomarna från sina hus, men också för att få en större kulturblandning och kunna möta nya personer.

Drog-rehab i Karlshamn

Det pågående Oxycontin problemet i Karlshamn har gjort oss både rädda och oroliga för ungdomars hälsa. Drogen är extremt beroendeframkallande och dyr, vilket har uppgivit konsekvenser såsom prostitution bland unga tjejer för att de ska kunna köpa fler tabletter.

Vi upptäckte att det inte finns någon central rehab för ungdomarna i Karlshamn, närmaste rehab fanns i Karlskrona. Karlshamn har ett långsiktigt rehabprogram på ingång, men vad händer med de ungdomarna som behöver hjälp här och nu?

Vårt resonemang var följande: Om man som ung redan är beroende av något så tungt som droger så vill man inte alltid söka hjälp. Om då den närmsta hjälpen som finns är i en helt annan stad så anser vi att man inte orkar ta sig eller inte ens orkar ge det ett försök. Därför föreslog vi att man startar upp ett rehabcenter, exempel på ett sådant kan vara Anonyma Narkomaner. Om hjälpen finns nära så kan rehabcentret själva se den viktiga innebörden deras arbete faktiskt har och ungdomarna kan känna att det är enklare att få stöd och att hjälpen är mer tillgänglig.

Gå ut till skolorna

Många ungdomar och barn har ingen aning om att regionpolitiker finns. Samhällslektionerna lär dagens barn och unga om hur riksdagen fungerar, hur en regering blir till och vad debatter går ut på, men aldrig hur vi som unga i vår egen region eller kommun kan påverka. Man satsar all inlärning på hur de högsta makterna arbetar och missar regionerna.

Vårt förslag är att regionpolitikerna kommer ut till skolorna, kanske främst gymnasieskolorna då det är ungefär i den åldern man vill börja påverka mer. Genom att bara sitta i matsalen och föra små dialoger med eleverna så får politikerna in ett bredare ungdomsperspektiv och de får synas mer. Vi tänker att man kan använda sig av konceptet *fika med politikerna*, men kanske inte just fika, utan mer prat.

Något vi också tyckte var bra med att politiker visar sig i skolorna var att de kan då informera om de pågående drogproblem som vi nämnt ovan. Går man ut till skolorna får man en direktkontakt med den utsatta målgruppen och kan informera allvaret i det hela och hänvisa till den vård som finns. På så sätt kan man även förebygga att detta problem sprider sig vidare till andra delar av regionen.